EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 28.1.2025
COM(2025) 17 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Vuoden 2024 kertomus energiatuista EU:ssa

1. JOHDANTO

Energiapolitiikka on ratkaisevan tärkeää Euroopan kilpailukyvyn ja turvallisuuden, talouden hiilestä irtautumisen ja ilmastonmuutoksen torjumisen kannalta ja jotta voidaan saavuttaa EU:n tavoite olla ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. EU on Euroopan vihreän kehityksen ohjelman puitteissa ottanut käyttöön kunnianhimoisen energiapoliittisen kehyksen, jossa otetaan huomioon, että energian tuotannon ja kulutuksen osuus kasvihuonekaasupäästöistä on noin 75 prosenttia[1]. Komissio vahvisti vuosina 2023 ja 2024 toimintapoliittisen kehyksen, jota tarvitaan EU:n kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi, sekä unionin energia- ja ilmastotavoitteet. Saavuttamalla poliittisen yhteisymmärryksen lähes kaikista 55-valmiuspaketin keskeisistä lainsäädäntöehdotuksista Euroopan unioni on tasoittanut selkeän etenemispolun kohti vuoden 2030 tavoitteidensa saavuttamista.

Keskeisessä asemassa energiasiirtymässä ovat energiatuet. Jos nämä kannustimet suunnitellaan hyvin, ne voivat nopeuttaa puhtaiden energiaratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa sekä edistää taloudellisia, ympäristöön liittyviä tai sosiaalipoliittisia tarkoituksia. Huonosti suunnitellut tuet voivat hidastaa energiasiirtymää, muuttaa energiankäytön kannustimia heikentämällä hiilen hintasignaalia ja kuormittaa julkista taloutta. Viime kädessä kaikki fossiilisten polttoaineiden tuet on lakkautettava asteittain tai niitä on uudistettava tarvittavan tuen tason säilyttämiseksi EU:n ilmastotavoitteita vaarantamatta.

Vuonna 2021 alkanut energiakriisi, jota Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäys pahensi vuonna 2022, vaikutti Euroopan energiapolitiikkaan ja sitä kautta energiatukiin merkittävästi. Kriisin vaikutus tuntui edelleen vuonna 2023, mikä näkyy energiatukien kokonaismäärän kehityksessä, tukien jakautumisessa tuensaajien, energialähteiden ja teknologioiden kesken sekä tukien myöntämiseen käytetyissä välineissä.

Tässä kuudennessa vuosikatsauksessa, jossa seurataan energiatukia ja edistymistä fossiilisten polttoaineiden tukien lakkauttamisessa asteittain[2], vahvistetaan, että energiatuet pysyivät vakaina vuoteen 2021 asti, kasvoivat jyrkästi vuonna 2022 energiakriisin seurauksena ja laskivat sitten maltillisesti vuonna 2023. *Energiatukien kokonaismäärä* EU:ssa kasvoi 213 miljardista eurosta 397 miljardiin euroon vuosien 2021–2022 aikana ja laski 10 prosenttia eli 354 miljardiin euroon vuonna 2023.

EU:n kuluttajien suojelemiseksi korkeilta hinnoilta toteutettaviin *kansallisiin kriisitoimenpiteisiin* liittyvien energiatukien määrä oli vuonna 2023 arviolta 145 miljardia euroa (laski 187 miljardista eurosta vuonna 2022). Eri puolilla EU:ta otettiin käyttöön ainakin 270 kansallista toimenpidettä energian hintakriisin lieventämiseksi. Niiden tärkeimpiä suoria tuensaajia olivat kotitaloudet (121 miljardia euroa vuosina 2021–2023). Seuraavaksi eniten tukea samana ajanjaksona saivat teollisuus (30 miljardia euroa) ja liikenneala (28 miljardia euroa). Monialainen tuki kaikille energiankuluttajille oli 125 miljardia euroa samalla ajanjaksolla.

Fossiilisten polttoaineiden tuet kasvoivat kriisin johdosta 60 miljardista eurosta (2021) 136 miljardiin euroon (2022) ja laskivat sitten 111 miljardiin euroon (2023).[3] *Uusiutuvan*

---

[1] Lähde: Energia ja vihreän kehityksen ohjelma.

[2] Energiaunionin hallintoa koskevan asetuksen (2018/1999/EU), jäljempänä ’hallintoasetus’, 35 artiklan 2 kohdan n alakohta.

[3] Näihin lukuihin sisältyvät verotuet, joita ei voida suoraan vertailla maiden välillä.

energian tuet laskivat 83 miljardiin euroon (2021), mikä oli ensimmäinen lasku sitten vuoden 2015, ja edelleen 68 miljardiin euroon (2022) ja 61 miljardiin euroon (2023). Lasku johtui pääasiassa korkeista sähkön tukkumarkkinahinnoista, jotka vähensivät dynaamisista markkinapohjaisista tukivälineistä maksettuja tukimääriä, kun uusiutuvasta energiasta tuli kilpailukykyisempää. Tämä osoittaa sen merkityksen energian hintojen alentamisessa. *Energiatehokkuustoimenpiteiden*, kuten rakennusten energiakorjausten, tuet kasvoivat 23 miljardista eurosta (2021) 34 miljardiin euroon (2022) ja 44 miljardiin euroon (2023), mikä auttaa energialaskujen pienentämisessä. Energiatuista ylivoimaisesti suurin osa (247 miljardia euroa vuonna 2022 ja 213 miljardia euroa vuonna 2023) osoitettiin edelleen energiankulutuksen tukemiseen.

Vuonna 2023 ympäristölle haitallisten energiatukien[4] kokonaismäärä EU27:ssä oli arviolta 136 miljardia euroa eli 38 prosenttia energiatukien kokonaismäärästä. Suurin osa (93 miljardia euroa eli 68 %) haitallisista tuista liittyy fossiilisiin polttoaineisiin. Tukien lakkauttaminen asteittain vapauttaisi merkittäviä julkisia resursseja, joita voitaisiin käyttää Euroopan energiaturvallisuuden vahvistamiseen, julkisen talouden alijäämien pienentämiseen ja puhtaaseen energiaan siirtymisen vauhdittamiseen. Kun kuitenkin tarkastellaan asteittaista lakkauttamista koskevia kansallisia suunnitelmia, alle puolet (43 % eli 48 miljardia euroa) fossiilisten polttoaineiden tuista on suunniteltu päättyviksi ennen vuotta 2025 ja 9 prosenttia (10 miljardia euroa) vuosina 2026–2030. Lopuille 48 prosentille (53 miljardia euroa) ei ole määritelty päättymisaikaa, tai se on vasta vuoden 2030 jälkeen.

Huomautus menetelmistä

Tämä kertomus perustuu tietoihin, jotka on saatu komissiolle tehdystä ulkopuolisesta tutkimuksesta. Kertomus ja tutkimus perustuvat alhaalta ylöspäin suuntautuvaan kartoituslähestymistapaan sekä kansallisista talousarvioasiakirjoista ja -kertomuksista saatuihin tietoihin. Kansalliset tukitiedot koottiin EU27:n tasolla, ja niitä täydennettiin tunnustetuista lähteistä, kuten eurooppalaisista tai kansainvälisistä laitoksista ja erikoistuneista tietokannoista, saaduilla tiedoilla. Jos vuoden 2023 tietoja ei ollut täysin saatavilla tai validoitu, arviona käytettiin vuoden 2022 tietoja. Kuten aiempienkin tutkimusten yhteydessä, jäsenvaltioilla oli mahdollisuus antaa palautetta tutkimuksessa käytetyistä tiedoista.

Energiatukitoimenpiteiden kartoitus antaa luotettavaa tietoa energiankäyttöä ja -tuotantoa varten tehtävien suorien määrärahasiirtojen finanssipoliittisista vaikutuksista, mikä on tarpeen julkisten politiikkojen avoimuuden edistämiseksi ja uudistuksia kaipaavien yksittäisten toimenpiteiden määrittämiseksi. Tukimäärät tietyissä toimenpiteissä, kuten menetettyjen tulojen arviointeihin perustuvissa toimenpiteissä, eivät välttämättä ole vertailukelpoisia kaikissa maissa, koska viiteverojärjestelmiin sovelletaan maakohtaisia lähestymistapoja. Ne kuvastavat kuitenkin asianmukaisesti kustannuksia, joita tukitoimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle.

Verotukien arviointi riippuu kussakin maassa sovellettavista perusverokannoista. Siksi maassa, jossa on korkeammat perusverot mutta huomattavia verovapautuksia, voi olla huomattavasti korkeammat energiatuet ja yleisesti korkeammat energiaverokannat kuin maassa, jossa on alhaisemmat verokannat ja vähemmän tai ei lainkaan verovapautuksia. Tämä kansainvälisesti vakiintunut, tuista julkiselle taloudelle aiheutuviin kustannuksiin

4 Ks. määritelmä *2.5* kohdasta.

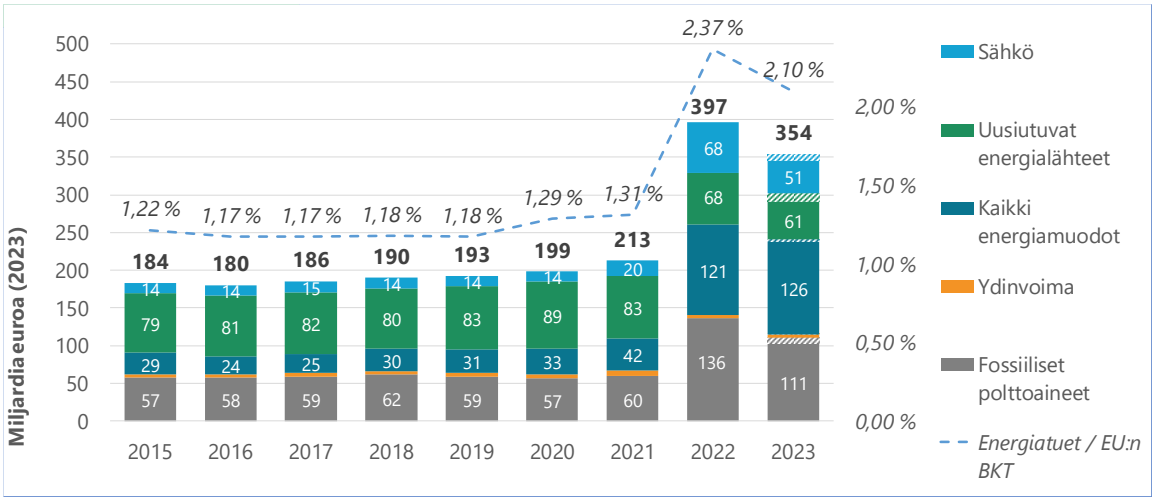
keskittyvä mittauslähestymistapa soveltuu vähemmän hyvin eri maiden veropohjaisten tukien ympäristö-, ilmasto- ja energiavaikutusten vertailuun. Energiankäytön ja hiilidioksidipäästöjen tosiasiallisten verokantojen analysoimiseksi tarvitaan lisätoimia, joilla kartoituslähestymistapaa voitaisiin hyödyllisesti täydentää verotukseen liittyvien toimenpiteiden osalta.

Lisäksi implisiittisiä tukia (kuten hiilen hinnan tai polttoaineverojen määräämättä jättämistä) ei ole sisällytetty kertomukseen metodologisten ongelmien takia. Ongelmat johtuvat siitä, ettei tukiin liittyvistä kielteisistä sosiaalisista ja muista kuin ilmastoon liittyvistä ympäristövaikutuksista ole tehty vankkaa, luotettavaa ja vertailukelpoista arviointia.

2. ENERGIATUKIEN KEHITYS EU:SSA

Energiatukien kokonaismäärä kasvoi EU27:ssä 213 miljardista eurosta 397 miljardiin euroon vuosien 2021–2022 aikana ja laski 10 prosenttia eli 354 miljardiin euroon vuonna 2023[5] (Kaavio 1).

On tärkeää huomata, että vuosia 2021–2023 hallitsi energian hintakriisi. Jo covid-19-pandemian jälkeinen talouden elpyminen vuonna 2021 aiheutti nousupaineita energian hintoihin maailmanlaajuisesti – myös Euroopassa – ja johti tukien ensimmäiseen kasvuun. Tukien määrä kaksinkertaistui 199 miljardista eurosta (2020) jäsenvaltioiden toteuttamien hätätoimenpiteiden vaikutuksen vuoksi. Vuoden 2023 tiedot osoittavat, että energiatuet vähenivät, koska osa hintojen rajoittamistoimenpiteistä päättyi tai peruttiin. Energiatuet kasvoivat 1,3 prosentista suhteessa EU:n bruttokansantuotteeseen (2021) 2,37 prosenttiin (2022) ja 2,1 prosenttiin (2023) (ks. Kaavio 1, asteikko oikealla).

Kaavio 1: Energiatukien kokonaismäärä EU27:ssä (vasemmalla: miljardia euroa (2023), oikealla: % suhteessa EU:n BKT:hen)

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella. [6]

Vuonna 2023 *fossiilisille polttoaineille* myönnetyt tuet laskivat 111 miljardiin euroon (–25 %), *uusiutuville energialähteille* myönnetyt tuet laskivat 61 miljardiin euroon (–8 %) ja *sähkölle*[7] myönnetyt tuet laskivat 51 miljardiin euroon (–26 %) vuoteen 2022 verrattuna. Vain *kaikille energiamuodoille*[8] myönnetyt tuet kasvoivat edelleen 126 miljardiin euroon (+13 %), koska joitakin jäsenvaltioiden toteuttamia kustannusten rajoittamistoimenpiteitä sovellettiin edelleen kahteen tai useampaan energiankantajaan.

Fossiilisten polttoaineiden tukien osuus kaikista energiatuista vuonna 2023 oli 34 prosenttia, mikä vastaa suunnilleen *kaikkien energialähteiden* tukea *(31 %)* (Kaavio 2, alhaalla). *Uusiutuvat energialähteet* saivat vuonna 2023 energiatuista vain 17 prosenttia (eli niiden osuus pieneni vuodesta 2021, jolloin se oli 40 %, ja vuodesta 2022, jolloin se oli 22 %). Tämä johtui siitä, että uusiutuvasta energiasta tuli kilpailukykyisempää

[5] Tässä kertomuksessa kaikki luvut ilmaistaan vuoden 2023 euroina eli käyttämällä yksikköä ”miljardia euroa (2023)”. Tietoihin tehtyjen korjausten ja rahan arvon muutoksen vuoksi tässä kertomuksessa esitetyt kokonaismäärät voivat poiketa vuoden 2023 energiatukikatsauksen määristä.

[6] Ryhmään ”Vahvistetaan myöhemmin” kuuluvien tietojen osuus oli 8 prosenttia vuoden 2023 tukikartoitukseen sisältyvästä kokonaismäärästä.

[7] Tietyissä tapauksissa ei ole mahdollista erottaa sähkönkulutuksen tukia sähkön tuotantolähteen (fossiilinen polttoaine, ydinenergia tai uusiutuva energialähde) mukaan. Siksi tässä kaaviossa esitetään sähkön (energiankantaja) tuet energialähteiden tukien ohella.

[8] Tähän ryhmään luokitellaan kaikki tukitoimenpiteet, jotka koskevat energiaa, joka on tuotettu fossiilisten polttoaineiden ja vähähiilisten lähteiden yhdistelmällä tai tuntematonta lähdettä käyttämällä.

korkeiden energian hintojen takia, mikä puolestaan vähensi dynaamisista markkinapohjaisista välineistä saatavan rahoitustuen tarvetta. *Sähkön* osuus kaikista tuista oli 15 prosenttia ja *ydinenergian* 1 prosentti.

Energiatukien myöntämiseen käytetyistä välineistä tärkeimpiä olivat edelleen erilaiset *tulotukitoimenpiteet*. Niiden osuus oli 42 prosenttia (Kaavio 2, oikealla). Seuraavaksi tärkeimpiä olivat *suorat varainsiirrot ja avustukset* (29 %) ja *verotuet* (27 %). On huomattava, että verotuet olivat käytetyin väline fossiilisten polttoaineiden tukemisessa, kun taas uusiutuvien energialähteiden tukemisessa käytetään enemmän tulotukitoimenpiteitä.

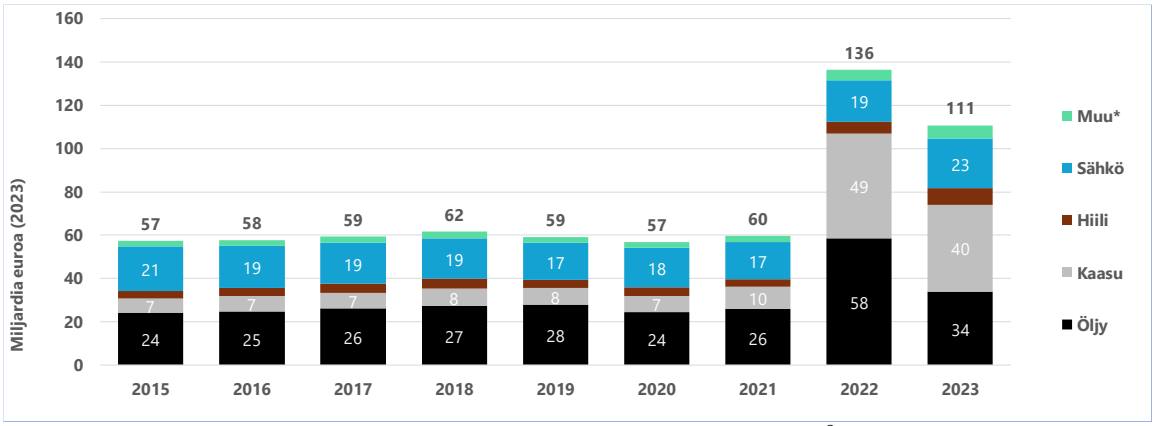
Ryhmä	Kaikki energiamuodot	Sähkö	Fossiiliset polttoaineet	Ydinvoima	Uusiutuvat energialähteet	Yhteensä
Suorat varainsiirrot	17,3 %	1,4 %	6,8 %	0,3 %	2,7%	**29 %**
Verotuet	5,0 %	5,5 %	14,0 %	0,2 %	2,0 %	**27 %**
Tulo-/hintatuet	12,1 %	7,6 %	10,3 %	0,3 %	12,2 %	**42 %**
Alihinnoittelu	0 %	0,03 %	0,18 %	0 %	0 %	**0,2 %**
Tutkimuksen ja kehittämisen tuet	1,2 %	0,0 %	0,1 %	0,4 %	0,4 %	**2,1 %**
Yhteensä	**36 %**	**15 %**	**31 %**	**1,2 %**	**17 %**	**100 %**

Kaavio 2: Tukien jakautuminen tukivälineen mukaan (2023)
Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

2.1. Tuet energialähteen/energiankantajan mukaan

Fossiilisten polttoaineiden tukien vuonna 2019 alkanut lievä laskusuuntaus (ks. Kaavio 3) keskeytyi vuonna 2022 energiakriisin vuoksi Euroopassa toteutettujen toimien välittömänä seurauksena. Tukitoimenpiteet olivat ensisijaisia välineitä, joilla pyrittiin torjumaan korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja Euroopan talouden aloihin.

Tästä syystä fossiilisten polttoaineiden tuet yli kaksinkertaistuivat vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna (60 miljardista eurosta 136 miljardiin euroon) ja laskivat vuonna 2023 jopa 16 prosenttia eli 111 miljardiin euroon. Maakaasuun ja raakaöljypohjaisiin polttoaineisiin suunnattu tuki kasvoi huomattavasti vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna. Maakaasuun suunnattu tuki oli 49 miljardia euroa ja raakaöljypohjaisiin polttoaineisiin suunnattu tuki 58 miljoonaa euroa. Syynä tähän olivat tieliikennepolttoaineisiin sovellettavat erilaiset alennukset ja verohuojennukset sekä suorat varainsiirrot ja tulotukitoimenpiteet, joilla tuettiin sekä maakaasun että dieselin/bensiinin käyttäjiä.

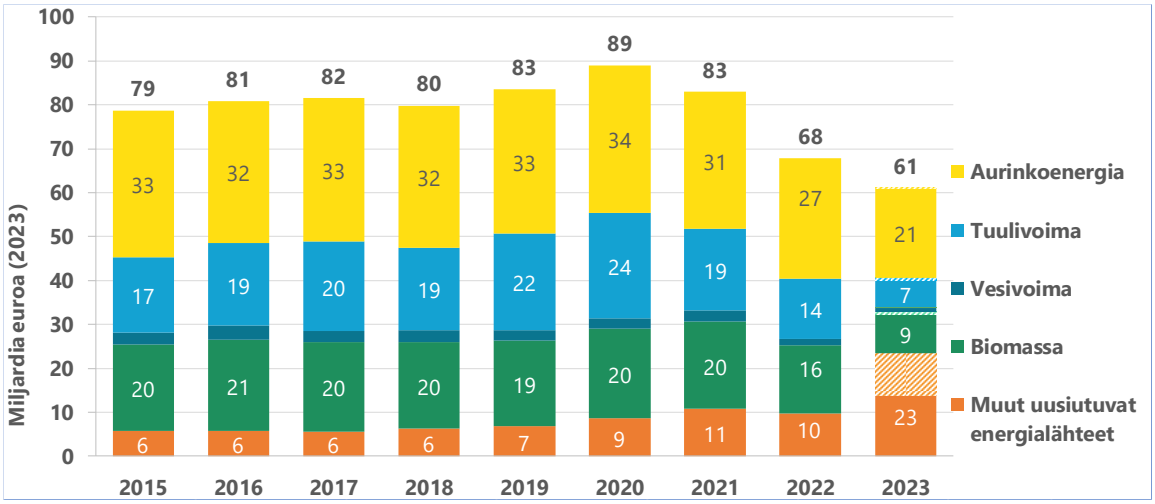

Kaavio 3: Fossiilisten polttoaineiden tuet energiankantajan mukaan[9] *(miljardia euroa (2023))*

*Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. *Ryhmä "Muut" sisältää kaikille fossiilisille polttoaineille suunnatut tuet ja fossiilisista lähteistä peräisin olevan lämmön. Kaavion lukuihin sisältyvät verotuet, joita ei voida suoraan vertailla maiden välillä.*

Maakaasu- ja öljytuotteiden voimakas tukeminen jatkui vuonna 2023, vaikkakin alhaisemmalla tasolla (maakaasutuotteiden tuki oli 40 miljardia euroa ja öljytuotteiden 34 miljardia euroa), mikä heijastaa sekä fossiilisen energian hintojen kehitystä että sitä, että fossiiliset polttoaineet ovat edelleen tärkeitä EU27:n energialähteiden yhdistelmässä.

Uusiutuvien energialähteiden tuet ovat viime vuosina vähentyneet (ks. Kaavio 4). Ne laskivat 89 miljardista eurosta (2020) 83 miljardiin euroon (2021; –7 %:n vuosimuutos), 68 miljardiin euroon (2022; –18 %:n vuosimuutos) ja lopulta 61 miljardiin euroon (2023; –10 %:n vuosimuutos). Lasku johtui pääasiassa nousseista sähkön tukkumarkkinahinnoista. Tämä johti automaattisesti alhaisempiin maksuihin uusiutuvien energialähteiden tukivälineistä, joista maksetaan markkinahintaa täydentäviä korvauksia, kun uusiutuvista energialähteistä on tullut kilpailukykyisempiä. Uusiutuvan energian tuet vähenivät myös siitä huolimatta, että asennettu ja tuettu uusiutuvien energialähteiden tuotantokapasiteetti kasvoi, koska osa uudesta kapasiteetista ei enää tarvitse tukia kilpaillakseen muiden energialähteiden kanssa.

Kaavio 4: Uusiutuvien energialähteiden tuet teknologian mukaan (miljardia euroa (2023))

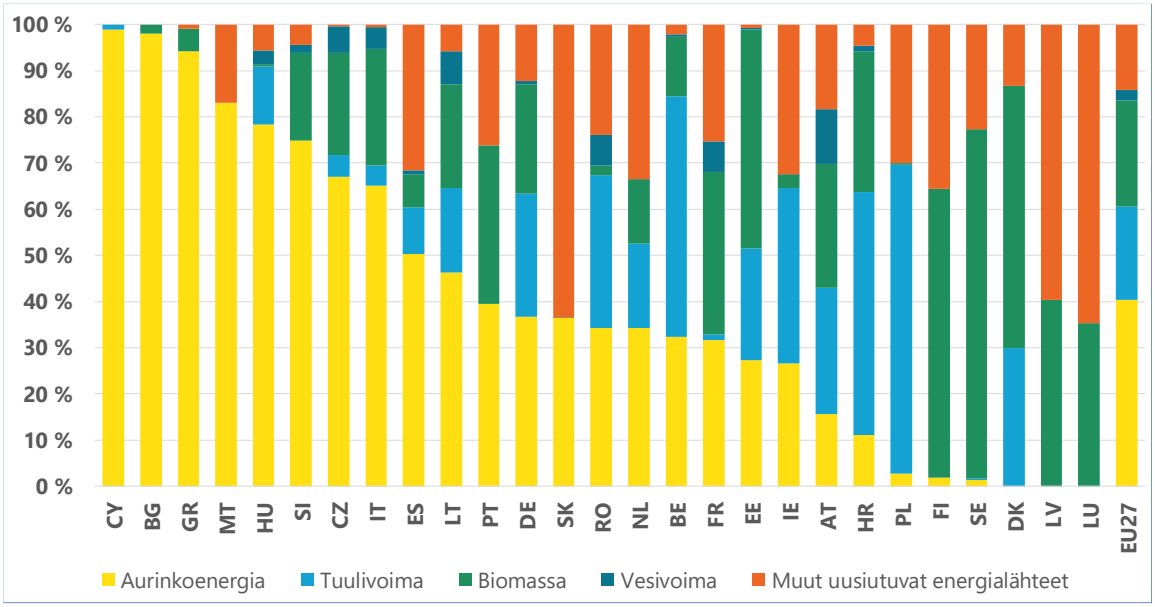
Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella.

[9] Myös fossiilisten polttoaineiden polttamisesta nimenomaisesti tuotetulle sähkölle myönnetyt tuet.

Aurinkoenergia sai selvästi eniten tukia sekä vuonna 2023 (21 miljardia euroa) että aiemmin, ja seuraavaksi eniten tukia saivat *biomassa* (9 miljardia euroa) ja *tuulivoima* (7 miljardia euroa) (ks. Kaavio 4). *Vesivoima* sai rahoitustukea vain vähän (noin miljardi euroa), kun taas *useisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuviin teknologioihin* kohdistuvat tuet (kuten vihreään teknologiaan myönnettävät verohuojennukset ja investointihankkeisiin myönnettävä valtionavustus) nousivat 23 miljardiin euroon vuonna 2023.

Tyypillisiä uusiutuvien energialähteiden tukivälineitä (ks. Kaavio 2) olivat edelleen *syöttötariffit ja -preemiot* sekä *hinnanerosopimukset*, joiden osuus oli yhteensä 36 miljardia euroa (eli 60 % kaikista uusiutuvien energialähteiden tuista). *Suorat maksut uusiutuvien energialähteiden tuottajille* lähes kaksinkertaistuivat 9 miljardiin euroon vuonna 2023. Kasvu johtui todennäköisimmin uusiutuvien energialähteiden tuotantoon ja sähköinfrastruktuuriin kohdistetusta lisääntyneestä suorasta tuesta, joka sisältyy jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, sekä uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen lämmityksessä ja jäähdytyksessä myönnetyn tuen kasvusta. Loput uusiutuvien energialähteiden tuet myönnettiin verotukien (7 miljardia euroa) sekä uusiutuvien energialähteiden kiintiöiden ja muiden välineiden (9 miljardia euroa) muodossa.

Erilaisille uusiutuviin energialähteisiin perustuville teknologioille myönnetty tuki vaihtelee merkittävästi eri jäsenvaltioissa energialähteiden kansallisten yhdistelmien, kansallisten prioriteettien ja uusiutuvan energian potentiaalin mukaan (Kaavio 5). *Aurinkoenergia* sai yli 50 prosenttia uusiutuvien energialähteiden tuista yhdeksässä jäsenvaltiossa[10], kun taas *tuulivoima* sai huomattavan osan uusiutuvien energialähteiden tuista Belgiassa, Kroatiassa ja Puolassa. *Biomassaa* tuetaan voimakkaasti Pohjoismaissa ja Baltiassa, kun taas kolmessa jäsenvaltiossa (Latviassa, Luxemburgissa ja Slovakiassa) uusiutuvien energialähteiden tukemiseen on ilmeisesti omaksuttu teknologianeutraalit politiikat, joita sovelletaan kaikkiin uusiutuvien energialähteiden muotoihin.

Kaavio 5: Eri teknologioiden osuus uusiutuvien energialähteiden tuista kussakin jäsenvaltiossa (%)

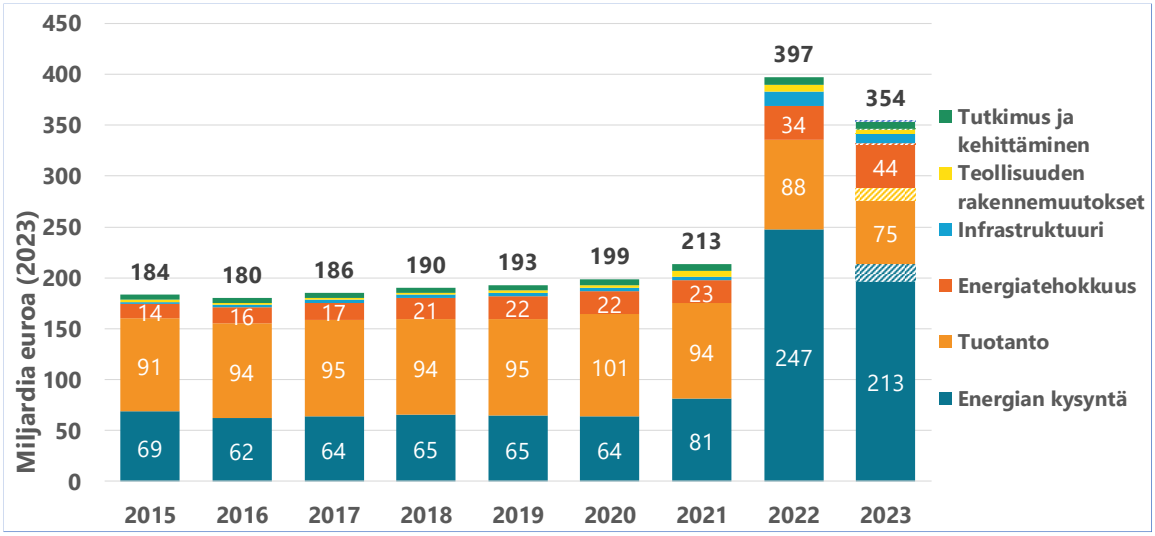
Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

[10] Bulgaria, Kypros, Kreikka, Malta, Unkari, Slovenia, Tšekki, Italia ja Espanja.

Ydinenergian tuet laskivat 7,9 miljardista eurosta (2021) 3,7 miljardiin euroon (2022) ja 4,1 miljardiin euroon (2023). Ydinenergian tukia myöntäneistä 14 jäsenvaltiosta suurin oli Ranskan osuus (2,9 miljardia euroa). Seuraavaksi suurimmat olivat Saksan osuus (0,8 miljardia euroa), Espanjan osuus ja Belgian osuus (0,1 miljardia euroa kummassakin). Vuonna 2023 tapahtunut elpyminen johtui pääasiassa lisääntyneistä kapasiteettimaksuista, joita Ranskan hallitus suoritti sähköntariffien nousun rajoittamiseksi. Tämä käytännössä kaksinkertaisti vuonna 2022 myönnetyn määrän (se nousi 97 % eli 1,1 miljardiin euroon).

2.2. Tuet taloudellisen käyttötarkoituksen mukaan

Vaikka energiatukien kokonaismäärä laski vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna, eri tukiluokkien välillä ei ole merkittäviä eroja, kun tukia tarkastellaan taloudellisen käyttötarkoituksen mukaan jaoteltuina (Kaavio 6).

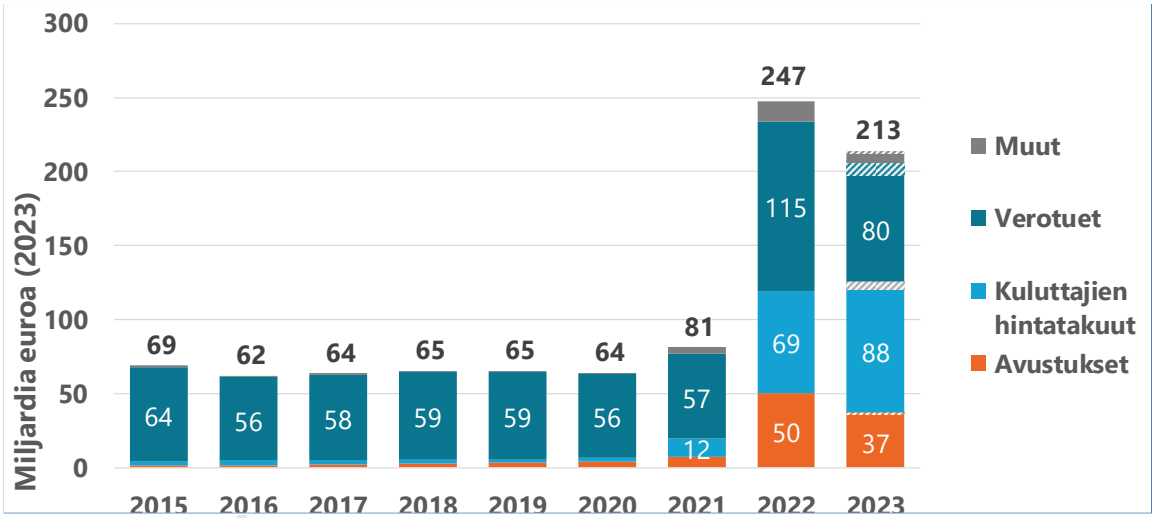
Kaavio 6: Energiatuet taloudellisen käyttötarkoituksen mukaan (miljardia euroa (2023))

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella.

Suurin tukiluokka oli edelleen *energian kysyntään*[11] kohdistuva rahoitustuki (62 % kokonaismäärästä). Sen osuus vuonna 2023 oli 213 miljardia euroa. *Energiatehokkuustoimenpiteiden* tuki kasvoi vuonna 2023 edelleen, 30 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna eli 44 miljardiin euroon, kun taas kaikissa muissa tukiluokissa tuet laskivat. *Infrastruktuurin kehittämisen* tuet laskivat 37 prosenttia 8,8 miljardiin euroon, *energiantuotannon* tuet 14 prosenttia 75 miljardiin euroon ja *tutkimuksen ja kehittämisen* tuet yhdellä prosenttiyksiköllä 7,4 miljardiin euroon.

Kun keskitytään **energian kysynnän tukiin**, joilla pyritään rajoittamaan energiankulutuksen kustannuksia, tukitoimenpiteillä voidaan vaikuttaa moniin talouden aloihin energiaintensiivisestä teollisuudesta kotitalouksiin. Vuoteen 2021 asti *energian kysynnän* tuki oli lähes yksinomaan verotukea (esimerkiksi verohuojennuksia, verovapautuksia ja veronpalautuksia), ja sen määrä oli vuonna 2023 edelleen merkittävä (80 miljardia euroa). Kriisin aikana vaihtoehtoisten toimenpiteiden, kuten *kuluttajahintojen sääntelyn* ja *suorien avustusten*, merkitys alkoi kuitenkin kasvaa. Vuonna 2023 energian kysynnän tuet näissä kahdessa tukiluokassa olivat 88 miljardia euroa kuluttajahintojen sääntelyn osalta ja 37 miljardia euroa suorien avustusten osalta.

[11] Esimerkiksi energiankäytön tukeminen alentamalla sen kustannuksia.

Kaavio 7: Energian kysynnän tuet tukivälineen mukaan (mrd. euroa (2023))

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella. Ryhmään "Muut" sisältyvät suorat varainsiirrotsiirrot (lukuun ottamatta avustuksia), tulo- tai hintatuet (lukuun ottamatta kuluttajien hintatakuita) sekä tuotteiden/palvelujen alihinnoittelun tuet.

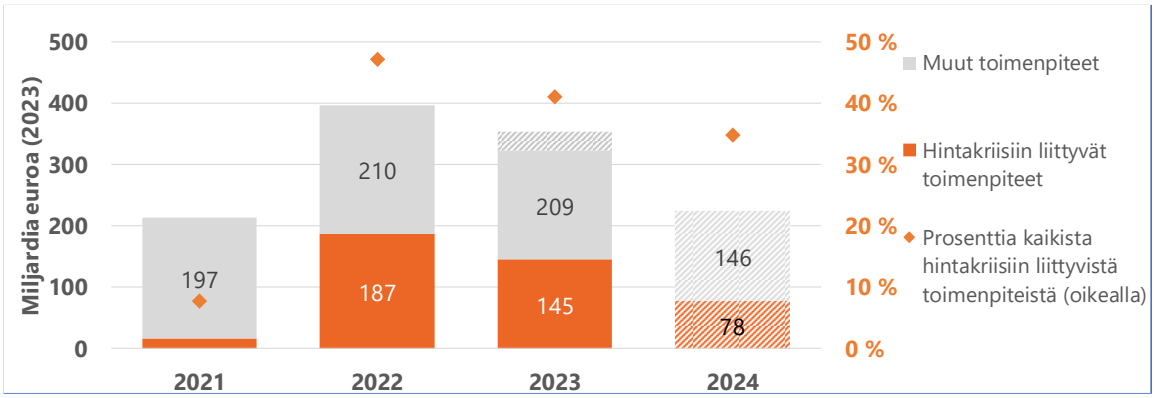
Energiatehokkuustoimenpiteiden tuet, joilla tuetaan sekä pienempiä energialaskuja että nollahiiliseen talouteen siirtymistä, ovat kasvaneet merkittävästi vuodesta 2015 lähtien ja olivat 44 miljardia euroa vuonna 2023. *Avustukset* olivat merkittävin energiatehokkuusinvestointien tukiväline, ja niiden osuus vuonna 2023 oli yli 32 miljardia euroa eli 70 prosenttia kaikista energiatehokkuustuista. Tämä johtuu elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien investointien toteuttamisesta. Avustusten jälkeen merkittävimpiä tukivälineitä olivat *verotuet* (7 miljardia euroa), *edulliset lainat* ja *energiatehokkuusvelvoitteet* (3 miljardia euroa kumpikin).

2.3. Energiakriisiin liittyvät tuet

Euroopan komissio on vuodesta 2021 lähtien tehnyt yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa energiakriisin torjumiseksi. Tähän on kuulunut REPowerEU-suunnitelman[12] hyväksyminen. Toimilla on pyritty i) turvaamaan vaihtoehtoisiin lähteisiin perustuva energiahuolto, ii) vähentämään energian kysyntää Venäjän kaasutoimitusten vajauksen kompensoimiseksi, iii) hyödyntämään uusiutuvia energialähteitä aiempaa enemmän ja iv) parantamaan energiatehokkuutta. Unionin tasolla käyttöön otettujen tai unionin kehysten mahdollistamien toimenpiteiden toteuttamisen lisäksi jäsenvaltiot ovat hyväksyneet kansallisia toimenpiteitä suojellakseen kansalaisiaan ja talouttaan korkeiden energian hintojen aiheuttamilta vahingoilta.

Jäsenvaltiot myönsivät näiden kansallisten toimenpiteiden puitteissa 187 miljardin euroa energiatukia vuonna 2022 ja 145 miljardia euroa vuonna 2023. Tukien osuus oli 45 prosenttia (2022) ja 40 prosenttia (2023) kaikista energiatuista (Kaavio 8). Vuotta 2024 koskevien alustavien lukujen perusteella kriisituki pienenee merkittävästi, 78 miljardiin euroon, koska suurin osa kriisituista päättyy ennen vuotta 2025 (ks. myös 2.6 kohta).

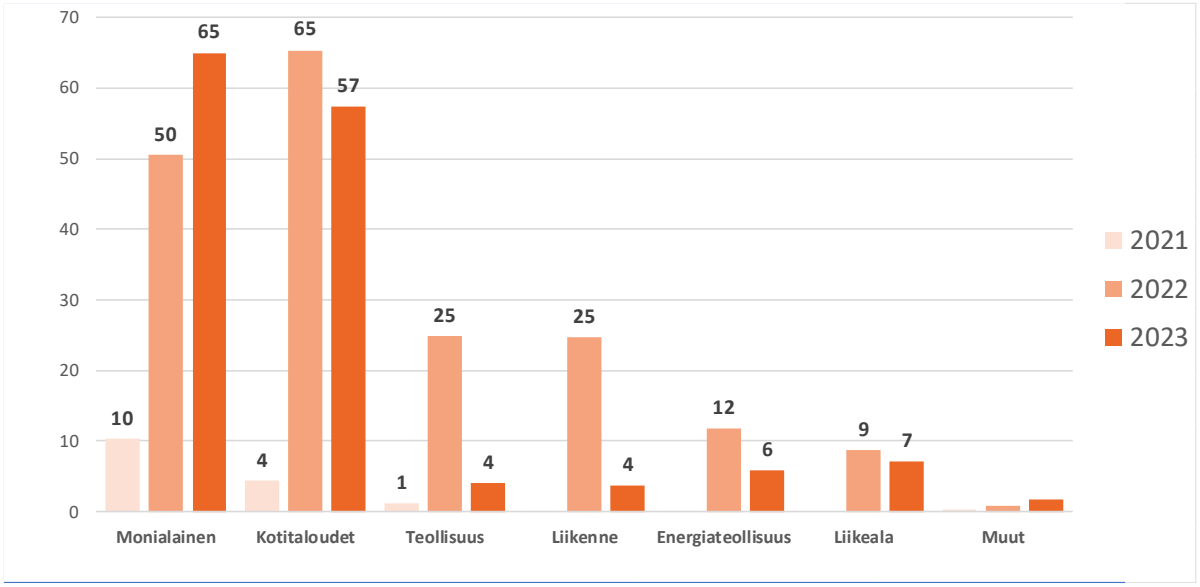
12 REPowerEU: Affordable, secure and sustainable energy for Europe.

Kaavio 8: Rakenteelliset ja energiakriisiin liittyvät tuet (vasemmalla), kriisitukien osuus energiatukien kokonaismäärästä (oikealla, %)

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Vuotta 2024 koskevat luvut perustuvat alustaviin tietoihin.

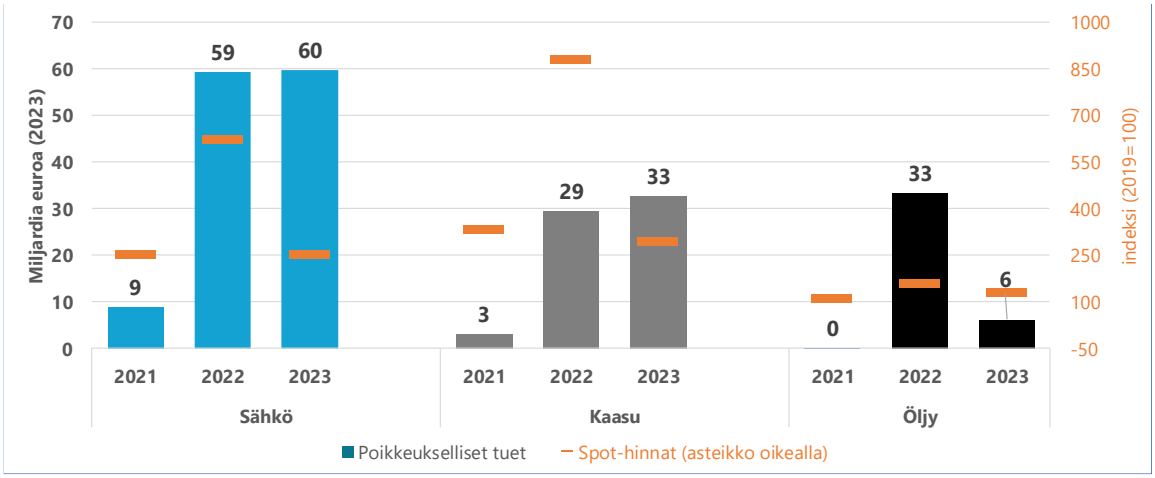
Kaavio 9 osoittaa, että useimmat alakohtaisista **kohdennetuista** kriisituista oli tarkoitettu *kotitalouksille* (65 miljardia euroa vuonna 2022 ja 52 miljardia euroa vuonna 2023). Seuraavaksi eniten tukia saivat *teollisuus* ja *liikenne* (29 miljardia euroa kumpikin vuosina 2022–2023), kun taas toiset alat, kuten *energiateollisuus* (yhteensä 18 miljardia euroa) ja *yritykset* (yhteensä 16 miljardia euroa), saivat niitä huomattavasti vähemmän. **Kohdentamattomia** tai monialaisia tukia myönnettiin 64 miljardia euroa.

Kaavio 9: Energiakriisiin liittyvien tukien jakautuminen (miljardia euroa (2023))

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

Vuosien 2021–2022 energiakriisiä leimasi pääasiassa *sähkön*, *maakaasun* sekä vähäisemmässä määrin *raakaöljyn* ja jalostettujen tuotteiden hintojen äkillinen, suuri nousu. *Sähkölle* myönnetty tuki kasvoi eniten. Se oli 59 miljardia euroa vuonna 2022 ja pysyi vuonna 2023 kutakuinkin samalla tasolla huolimatta sähkön tukku- ja vähittäishintojen merkittävästä laskusta (Kaavio 10, vasemmalla). Poikkeukselliset maakaasun tuet (Kaavio 10, keskellä) olivat paljon alhaisemmat (29 miljardia euroa vuonna 2022), mutta ne pysyivät samalla tasolla myös vuonna 2023 alhaisemmista kaasun tukkuhinnoista huolimatta.

Kaavio 10: Kriisituet energiankantajan mukaan (vasemmalla) verrattuna hintojen muutoksiin (oikealla, %)

Huom. Vasen akseli kuvaa kriisiin liittyvien energiatukien määrää (miljardia euroa (2023)) ja oikea akseli spot-hintojen kehitystä (indeksoituna vuoteen 2019). Sähkön ja kaasun hinnat vastaavat Saksan keskimääräisiä vuosittaisia spot-hintoja (kehitys muissa EU-maissa oli samankaltaista). Öljyn osalta käytettiin Brent-öljyn keskimääräisiä vuosittaisia hintoja.

Raakaöljy on oma tapauksensa (Kaavio 10, oikealla), sillä Brent-öljyn vertailuhinnat eivät nousseet yhtä paljon kuin kaasun ja sähkön hinnat. Poikkeukselliset öljyn tuet nousivat 33 miljardiin euroon vuonna 2022. Sähkön ja kaasun tuista poiketen ne kuitenkin laskivat vuonna 2023 jyrkästi 6 miljardiin euroon, koska öljyn hinnat maailmanmarkkinoilla laskivat ja öljytuotteisiin kohdistuneet poikkeukselliset tukitoimenpiteet (esimerkiksi tieliikennepolttoaineen arvonlisäveroalennus) päättyivät.

2.4. Tuet talouden alan mukaan

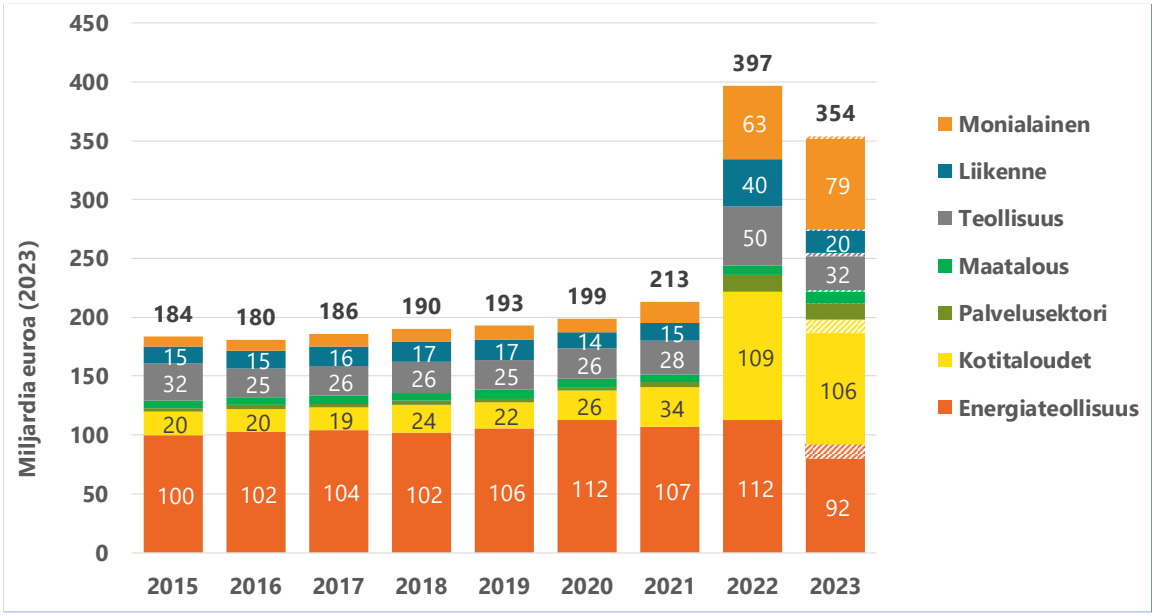
Energiateollisuus[13] on ollut eniten tuettu talouden ala kautta historian. Vuosina 2015–2020 se sai yli puolet kaikista energiatuista (Kaavio 11). Seuraavaksi eniten tukia saivat *teollisuus*, *kotitaloudet* ja *liikenne*.

Kotitalouksiin kohdistuvien energiatukien määrä nousi 34 miljardista eurosta (2021) 109 miljardiin euroon (2022) (+240 %). *Liikennealan* tuet kasvoivat 40 miljardiin euroon ja *teollisuuden* tuet 50 miljardiin euroon. *Energiateollisuuden* tuet puolestaan kasvoivat 5 prosenttia 112 miljardiin euroon. Niiden osuus energiatukien kokonaismäärästä laski noin 50 prosentista 27 prosenttiin vuonna 2022.

Kotitalouksien energiatuet pysyivät 106 miljardissa eurossa vuonna 2023, kun taas *liikenteen* energiatuet laskivat 20 miljardiin euroon, *teollisuuden* energiatuet 32 miljoonaan euroon ja *energiateollisuuden* energiatuet 92 miljardiin euroon. *Palvelusektorille*[14] ja *maatalousalalle* myönnetyt määrät olivat pienemmät. Palvelusektorille myönnettiin 14 miljardia euroa ja maatalousalalle 11 miljardia euroa, mikä on yhteensä noin 7 prosenttia energiatukien kokonaismäärästä vuonna 2023.

[13] Termi kattaa energian tuottamisen, muuntamisen, jalostuksen, siirron, jakelun, varastoinnin ja vähittäismyynnin sekä energiainfrastruktuurin ja energia-alan jätehuollon eli lyhyesti sanottuna koko energiateollisuuden.

[14] Palvelusektori kattaa julkiset palvelut ja liikealan.

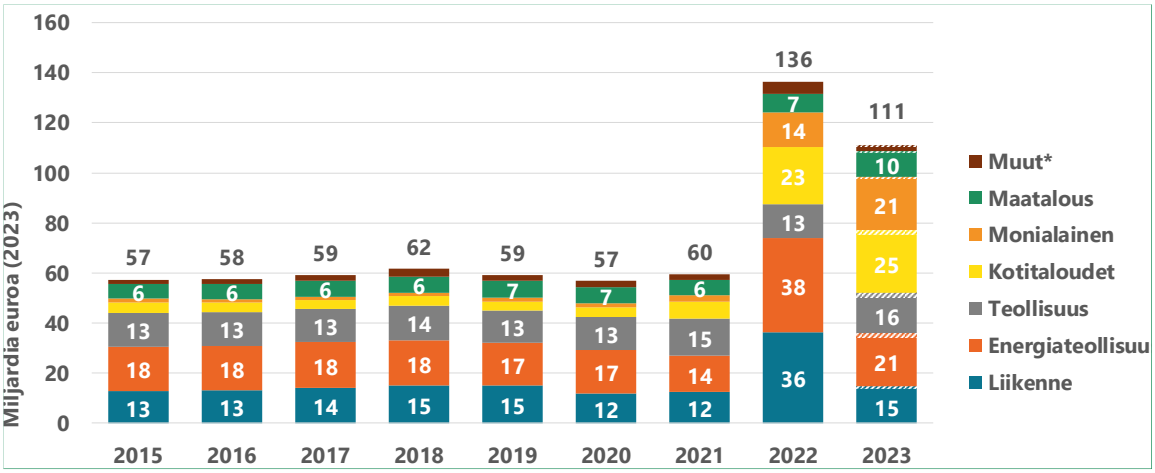

Kaavio 11: Energiatuet talouden alan mukaan (miljardia euroa (2023))

Lähde: Enerdata, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella.

Kun tarkastellaan, miten **fossiilisten polttoaineiden tukien jakautuminen talouden alan mukaan** (Kaavio 12) on kehittynyt, vuoden 2022 kasvu johtuu pääasiassa *energiateollisuuden* tukien (+23 miljardia euroa) ja *kotitalouksien* tukien (+16 miljardia euroa) suuresta kasvusta energian hintakriisin vaikutusten torjumiseksi. Suoraan *teollisuuteen* liittyvä fossiilisten polttoaineiden tuki laski vuonna 2022, mutta sitä on voitu siirtää ryhmään ”Kaikki energiamuodot”, koska monissa teollisuuden toimenpiteissä yhdistettiin sähkön ja kaasun tuki.

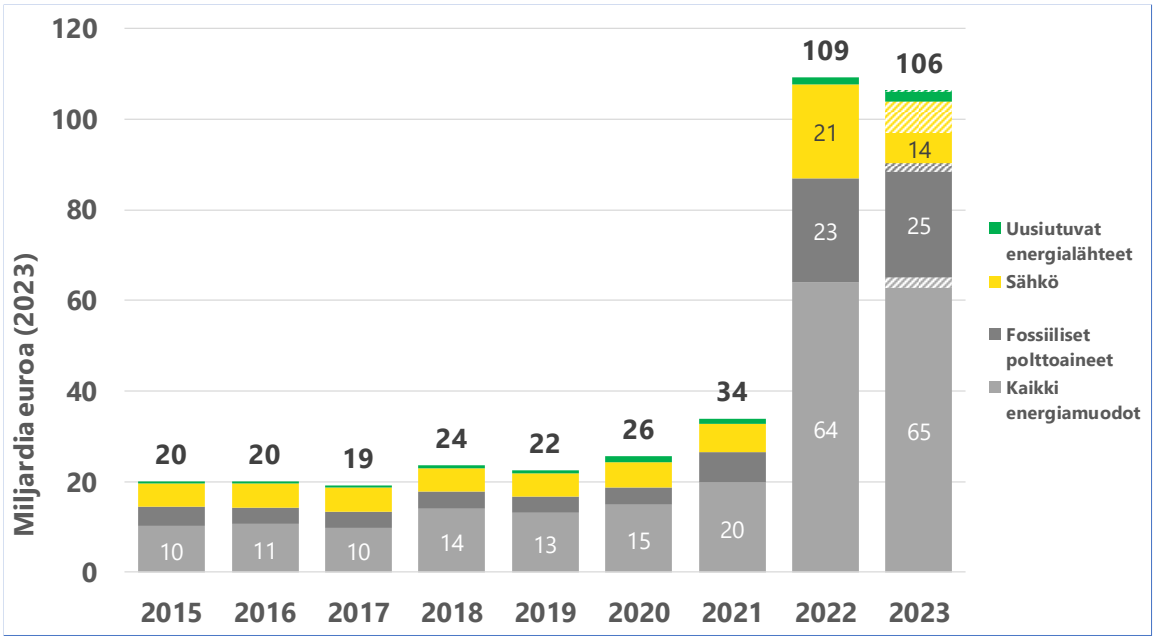
On syytä huomata, että kahden toimialan, *liikenteen* ja *energiateollisuuden*, tuen taso palasi vuonna 2023 nopeasti kriisiä edeltäneelle tasolle, mikä korostaa asiaan liittyvien toimenpiteiden väliaikaisuutta. Sen sijaan *kotitalouksien* tuet ja *monialaiset* tuet olivat vuonna 2023 edelleen erittäin merkittäviä verrattuna niiden aiempiin määriin. Tämä on osoitus siitä, että alhaisemmat energian tukkuhinnat näkyvät viipeellä vähittäiskaupan laskussa, minkä vuoksi tukea on jatkettava pidempään.

Kaavio 12: Fossiilisten polttoaineiden tuet talouden alan mukaan (2015–2023; miljardia euroa (2023))

Lähde: Enerdata, 2024. *Ryhmään ”Muut” kuuluvat rakentaminen, palveluala, liikeala, julkinen sektori ja kaivosteollisuus. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella.

Kotitalouksien energiatukien analyysi osoittaa, että vuosina 2021–2023 kotitalouksien energiatuista 60 prosenttia oli tarkoitettu korkeiden energian hintojen vaikutusten torjumiseen ja liittyi suoraan energiakriisiin. Lisäksi suurin osa näistä tuista (65 miljardia euroa eli 61 % vuonna 2023) ei kohdistunut mihinkään tiettyyn energialähteeseen vaan on luokiteltu kaaviossa ryhmään ”Kaikki energiamuodot” (ks. Kaavio 13). Fossiilisille polttoaineille (pääasiassa maakaasulle) myönnettiin 25 miljardia euroa (22 %) vuonna 2023, kun taas sähkölle myönnettiin vain 13 miljardia euroa (12 %) ja uusiutuville energialähteille 2,4 miljardia euroa (2 %). Tässä suhteessa nämä tuet heikensivät energiamarkkinoilta tulevia hintasignaaleja, vaikka ne suojasivatkin tehokkaasti kotitalouksia äkilliseltä hintojen nousulta.

Kaavio 13: Kotitalouksille myönnettyjen energiatukien jakautuminen (miljardia euroa (2023))
Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

Tämän kotitalouksille myönnettyjen tukien jakautumisen syy liittyy siihen, että ylivoimaisesti suurimmalla osalla kotitalouksien energiatuista tuettiin energiankulutusta: 80 prosentilla vuonna 2022 (87 miljardia euroa) ja 71 prosentilla vuonna 2023 (75 miljardia euroa). Samaan aikaan kotitalouksien energiatehokkuustoimenpiteille (joilla suosittaisiin sähköistystä sekä paikallista uusiutuvien energialähteiden tuotantoa ja varastointia) myönnettiin vain 21 miljardia euroa vuonna 2022 ja 29 miljardia euroa vuonna 2023.

2.5. Tuet ympäristövaikutusten mukaan

Tässä kertomuksessa pyritään antamaan ensimmäinen kattava arvio *energiatukien* ympäristövaikutuksista EU:ssa. Tässä yhteydessä hyväksyttiin seuraava määritelmä:

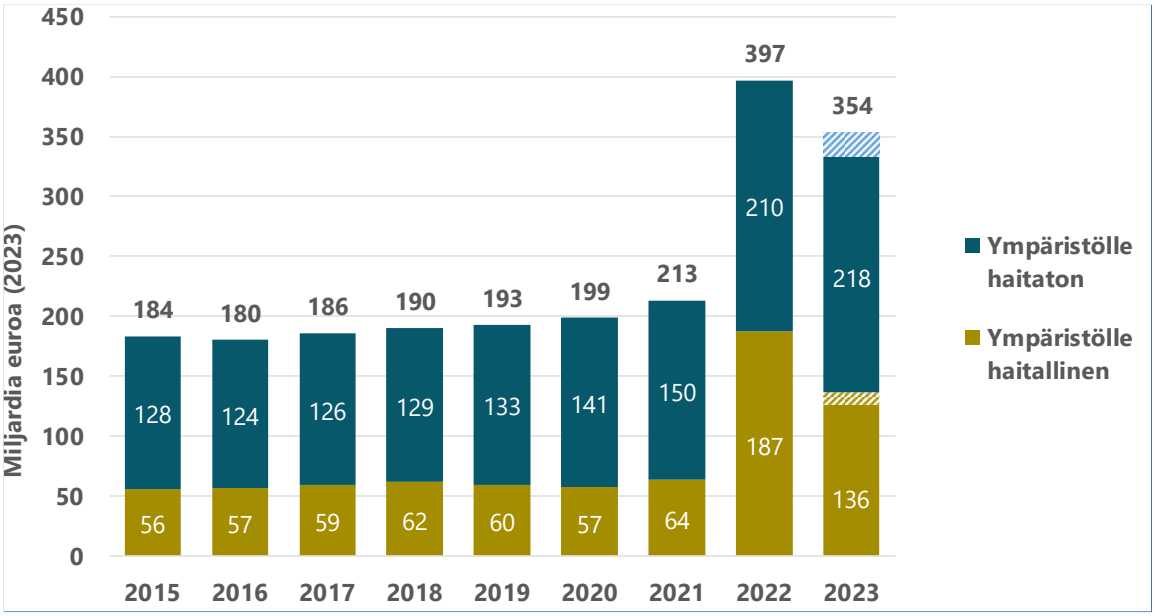
Energiatuet ovat ympäristölle haitallisia, jos niistä aiheutuva hinnan tai kustannusten alennus ylläpitää tai lisää sellaisten energialähteiden saatavuutta tai käyttöä, joilla on merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Termi ’*merkittävät kielteiset ympäristövaikutukset*’ perustuu EU:n luokitusjärjestelmäasetukseen, jossa keskitytään kahteen ilmastotavoitteeseen: 1) ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja 2) ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Luokitusjärjestelmäasetuksen neljän muun ympäristökriteerin arviointi edellyttää lisätyötä seuraavien energiatukikatsausten yhteydessä.

Vuonna 2023 suurin osa energiatuista, 218 miljardia euroa (eli 62 % kokonaismäärästä), luokiteltiin *ympäristölle haitattomiksi*, kun taas *ympäristölle haitallisten* tukien määräksi arvioitiin 136 miljardia euroa (38 % kokonaismäärästä) (ks. Kaavio 14). *Ympäristölle haitallisiksi* katsotut energiatuet liittyivät enimmäkseen fossiilisiin polttoaineisiin (74 %) ja seuraavaksi eniten ryhmään ”Kaikki energiamuodot” (21 %)[15], lämpöön (3 %) ja sähköön (2 %)[16].

On olemassa tukia, jotka on luokiteltu fossiilisten polttoaineiden tuiksi ja ympäristölle haitattomiksi. Ne liittyvät tyypillisesti esimerkiksi hiilivoimaloiden sulkemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, entisten kaivosalueiden kunnostamiseen tai sosiaalisiin toimenpiteisiin.

Kaavio 14: Energiatuet ympäristövaikutusten mukaan (miljardia euroa (2023))

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024. Huom. Vuotta 2023 koskevat arviot on merkitty vinoviivoituksella.

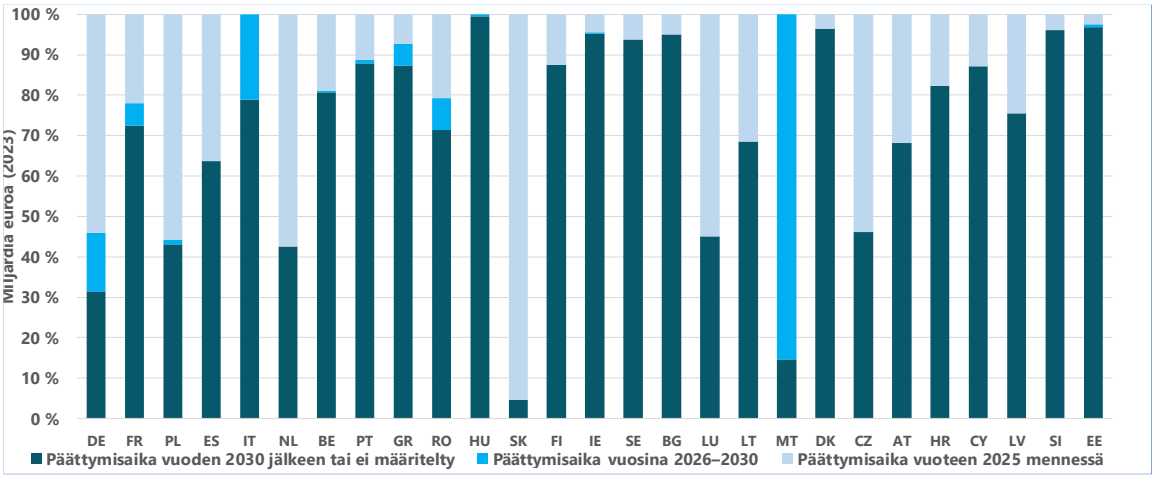
2.6. Fossiilisten polttoaineiden tukia koskevat kansalliset suunnitelmat

Vuonna 2023 fossiilisten polttoaineiden tuista 43 prosentin (48 miljardia euroa) oli suunniteltu päättyvän ennen vuotta 2025 ja 9 prosentille (10 miljardia euroa) oli määritelty päättymisaika keskipitkällä aikavälillä, esimerkiksi vuosina 2026–2030 (Kaavio 15). Lopuille 48 prosentille (53 miljardia euroa) fossiilisten polttoaineiden tuista ei ole vielä määritelty päättymisaikaa, tai niiden päättymisaika on vuoden 2030 jälkeen.[17]

[15] Jos energiatuet eivät kohdistuneet mihinkään tiettyyn energiankantajaan (eli ”Kaikki energiamuodot”), ympäristölle haitallisen osuuden määrittämiseen käytettiin fossiilisten polttoaineiden osuutta kunkin jäsenvaltion energialähteiden yhdistelmässä prosentteina ilmaistuna Eurostatin vuoden 2022 tietojen perusteella.

[16] Ylivoimaisesti suurinta osaa *sähkön* tuista ei katsota haitalliseksi. Tuki katsotaan poikkeuksellisesti haitalliseksi, jos se liittyy selvästi fossiilisista polttoaineista tuotettuun sähköön.

[17] Analyysi perustuu kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevien vuoden 2023 edistymisraporttien luonnosten päivitettyihin liitteisiin VIII ja XV sekä julkisesti saatavilla oleviin päivityksiin tai ilmoituksiin.

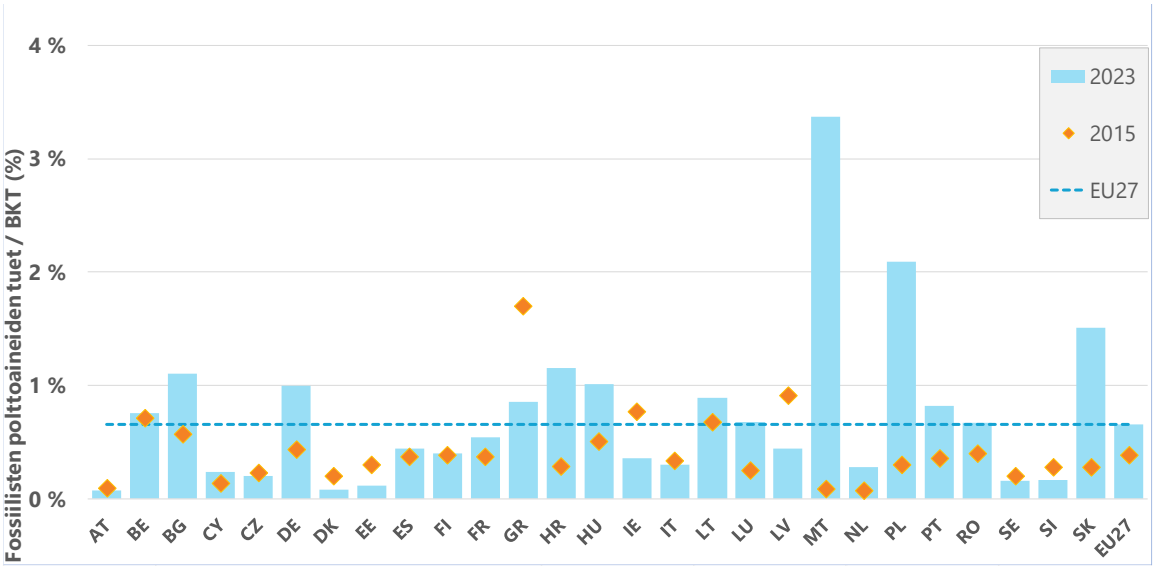

Kaavio 15: Fossiilisten polttoaineiden tuet päättymisajan mukaan, osuus fossiilisten polttoaineiden tukien kokonaismäärästä (%, 2023)

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

Monet jäsenvaltiot eivät aseta päättymisaikoja energiatukitoimenpiteille, etenkään sellaisille, jotka sisältyvät niiden vero- tai finanssilainsäädäntöön tai kansalliseen talousarvioon. Joihinkin toimenpiteisiin sisältyy vähimmäisaika tuen voimassaololle, mutta päätös siitä, jatketaanko tukea vähimmäisajan jälkeen, siirretään yleensä tulevaisuuteen. Kun päättymisajat ilmoitetaan, ne koskevat usein lyhyen aikavälin kriisitoimenpiteitä, eivät pitkän aikavälin rakenteellisia toimenpiteitä.

Lähes kaikki EU:n jäsenvaltiot aikovat luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Tämä voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia monissa jäsenvaltioissa, erityisesti niissä, joissa fossiilisten polttoaineiden tuki suhteessa BKT:hen on suhteellisen korkea (Kaavio 16).

Kaavio 16: Fossiilisten polttoaineiden tuet suhteessa BKT:hen (%, 2015 ja 2023)

Lähde: Enerdata, Trinomics, 2024.

Jotta EU:n yhteiset ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa, fossiilisten polttoaineiden tuet on lakkautettava asteittain. Silti tämä aikomus on johtanut konkreettiseen lainsäädäntöön vain Tanskassa. Näiden tukien päättymisajoista tällä hetkellä saatavilla olevien tietojen perusteella on selvää, että EU ei edisty fossiilisten polttoaineiden tukien asteittaisessa lakkauttamisessa aikataulussa, joka tukisi sen ilmastotavoitteita. Jos oletetaan, että päättymisajan puuttuminen tarkoittaa tuen jatkumista, on olemassa kasvava riski, että EU:n

ilmastotavoitteita ei saavuteta. Tämä riski kasvaa ajan mittaan, kun lähestytään vuotta 2050. Jäsenvaltioiden toimien ja avoimuuden lisääminen on ratkaisevan tärkeää sitoutumisessa fossiilisten polttoaineiden tuen lopettamiseen.

3. PÄÄTELMÄT

Viime aikojen energiakriisin vuoksi Euroopan unionissa on ollut tarpeen tehdä rohkeita politiikka-aloitteita energiakriisin sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi. Nämä energiakriisin ratkaisemiseksi käyttöön otetut poikkeukselliset toimenpiteet ovat vaikuttaneet huomattavasti energiatukien kehitykseen ja kääntäneet tilapäisesti fossiilisten polttoaineiden tukien viimeaikaisen laskusuuntauksen. Alhaisemmat kustannukset ja korkeammat energian hinnat ovat puolestaan johtaneet uusiutuvien energialähteiden tukien merkittävään vähenemiseen, kun uusiutuvista energialähteistä on tullut kilpailukykyisempiä. Energian hintojen viimeaikainen nousu on vaikuttanut myös siihen, minkä tyyppisiä toimenpiteitä tukien myöntämiseen käytetään, mitä teknologioita niillä edistetään ja mihin aloihin niitä kohdennetaan. Tämä on lisännyt kotitalouksien tukia ja monialaisia tukia merkittävästi vuodesta 2022 alkaen.

On tärkeää huomata, että huolimatta hintasignaalien heikkenemisestä ja vääristä energiankäytön kannustimista kasvaneet energiatuet eivät ole lisänneet energiankulutusta absoluuttisesti. EU vähensi kaasun kysyntää 18 prosenttia elokuun 2022 ja toukokuun 2024 välisenä aikana, millä säästettiin 138 miljardia kuutiometriä kaasua[18]. Nämä säästöt ovat jäsenvaltioiden, yritysten ja kansalaisten yhteisten, EU:n tason toimilla[19] koordinoitujen ponnistusten tulos. Niiden avulla vältettiin kaasupula ja taattiin kaasun toimitusvarmuus. Kuten kertomus osoittaa, fossiilisen tuontienergian tuet aiheuttavat kuitenkin edelleen raskaan taakan Euroopan talouksille ja vääristävät energiankäytön kannustimia usein ympäristölle haitallisilla tavoilla.

Uuden komission ensisijaiseksi tavoitteeksi on määritetty fossiilisten polttoaineiden tuen vähentäminen, uudistaminen tai lakkauttaminen. Komissaari Jørgensenille osoitetussa toimeksiantokirjeessä[20] mainittiin nimenomaisesti tarve luoda kehys fossiilisten polttoaineiden tukien käytön vähentämiseksi ja asteittaiseksi lakkauttamiseksi osana työtä Euroopan riippuvuuksien vähentämiseksi. Kehyksen on oltava osa Euroopan komission ja jäsenvaltioiden yhteisiä pyrkimyksiä vähentää Euroopan riippuvuutta fossiilisista tuontipolttoaineista ja kalliista julkisista toimista, joilla suojellaan energiankäyttäjiä epävakailta hinnoilta, jotta voidaan helpottaa siirtymistä puhtaaseen, kilpailukykyiseen Euroopan talouteen.

Energiatukien nousu vuonna 2022 oli seurausta siitä, että lyhyellä aikavälillä oli ensisijaisen tärkeää suojata EU:n kuluttajia energian hintashokilta. Nyt on tärkeää, että fossiilisia polttoaineita ja energian kysyntää tukevia väliaikaisia toimenpiteitä ei jatketa, koska niillä saattaa olla pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia. Ne saattavat vähentää markkinakannustimia investoida energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan sekä aiheuttaa sen, että kotitalouksissa ja energiaintensiivisillä aloilla lukkiudutaan edelleen riippuvuuteen fossiilisista polttoaineista. Lisäksi jatkuvasti kasvava EU:n laajuinen tuki energiatehokkuusinvestoinneille on avainasemassa vuoteen 2030 ulottuvan

[18] Verrattaessa elokuun 2022 ja toukokuun 2024 välistä kaasun kulutusta viiden vuoden keskiarvoon. [Lähde: Eurostat (nrg_cb_gasm).]

[19] Esimerkiksi koordinoidut kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteet.

[20] Viite: Toimeksiantokirje energia- ja asumisasioista vastaavalle komissaarille Dan Jørgensenille.

energiatehokkuustavoitteen saavuttamisessa. Se viime kädessä parantaa EU:n energiaturvallisuutta ja vähentää EU:n riippuvuutta fossiilisista tuontipolttoaineista.

EU on aloittanut päättäväisesti energiasiirtymän saavuttaakseen ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä. EU:n lainsäädännössä on sovittu fossiilisten polttoaineiden tukien lakkauttamisesta asteittain. Julkisten varojen käyttö siirtymän vastaisiin kannustimiin hidastaa siirtymää ja tekee siitä kalliimpaa. Asumisen, sähköntuotannon, liikenteen ja teollisuuden energiansäästöjen ja vähittäisen fossiilisista polttoaineista irtautumisen pitäisi auttaa EU:ta useilla tavoilla, kuten i) vähentämällä fossiilisten polttoaineiden tuontia, ii) nopeuttamalla puhtaaseen energiaan siirtymistä ja iii) vahvistamalla energian toimitusvarmuutta EU:ssa. Energiasiirtymän pitäisi siksi johtaa fossiilisten polttoaineiden tukien vähenemiseen, joten tukia voitaisiin ohjata merkittävästi energiatehokkuuteen ja uusiutuviin energialähteisiin.

Vaikka maailman ja Euroopan energiamarkkinoiden tilanne on parantunut huomattavasti vuodesta 2022, energian (kuten maakaasun) hinnat ovat edelleen huomattavasti aiempaa korkeammat ja vaikuttavat kielteisesti sekä Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn että kotitalouksien energiamenoihin. Tämän pitäisi olla jälleen yksi syy korvata fossiilisia polttoaineita käyttävät teknologiat kestävämmillä ratkaisuilla sekä vähentää merkittävästi fossiilisten polttoaineiden kulutusta (ja niiden tukia) keskipitkällä aikavälillä. Politiikassa huomioon otettavat energian kohtuuhintaisuuteen liittyvät näkökohdat voivat olla peruste väliaikaisille toimenpiteille, joilla tuetaan kotitalouksia ja teollisuutta. Energiasiirtymä onnistuu kuitenkin vain, jos vähähiilisiä, uusiutuviin energialähteisiin perustuvia teknologioita ja energiatehokkuutta lisätään nopeasti. Siksi on olennaisen tärkeää ohjata tukea yhä enemmän pois ympäristölle haitallisista fossiilisista polttoaineista.

Kuten komission tekemässä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnosten arvioinnissa21 on jo todettu, kaikkien jäsenvaltioiden on selitettävä, miten ne aikovat lakkauttaa fossiilisten polttoaineiden tuet asteittain, ja määritettävä selkeä, uskottava aikataulu niiden nopealle käytöstä poistamiselle. Samalla olisi hyväksyttävä tarvittavat liitännäistoimenpiteet haavoittuvien kotitalouksien suojelemiseksi ja kilpailukyvyn turvaamiseksi.

[21] COM(2023) 796 final.